

Läsförståelse

Tid: 60 minuter
Inga hjälpmedel

Namn:

Födelsedatum:

Testdatum:

Maxpoäng: 35

Del 1 - Insändare

Läs insändarna och svara på frågorna genom att kryssa för om varje påstående är rätt eller fel under varje insändare.

Insändare 1

När jag skulle handla mat på stormarknaden i centrum förra lördagen råkade jag ut för flera besvär som jag inte tycker att man ska behöva råka ut för. Jag hade förväntat mig att åka och handla lite snabbt och smidigt men så blev det dessvärre inte alls.

Till att börja med var det mycket svårt att hitta en parkeringsplats. Parkeringshuset var nästan fullt och jag var tvungen att köra runt i flera minuter innan jag hittade en ledig plats. När jag väl kom in på stormarknaden upplevde jag att det var väldigt oorganiserat.

Hyllorna var dåligt fyllda och det var svårt att hitta de varor jag letade efter. Dessutom var det ont om personal som kunde hjälpa mig att hitta det jag behövde. Jag var tvungen att vända mig till andra kunder för att få hjälp vilket kändes obekvämt. Det var dessutom tidskrävande.

Men det värsta var ändå köerna vid kassorna. Det fanns bara två kassor öppna, trots att det var rusningstid och det mängder med kunder i butiken. Jag var tvungen att stå och vänta i över en halvtimme innan det var min tur att betala.

Stormarknaden borde ta sitt ansvar och förbättra sin service för att underlätta för kunderna. Det borde finnas tillräckligt med parkeringsplatser, välfyllda hyllor, tillgänglig personal och fler öppna kassor under rusningstid. Vi kunder förtjänar en bättre shoppingupplevelse och borde inte behöva stå ut med såhär dålig service.

För mig handlar ett effektivt och bekvämt shoppingcentrum om att spara tid och energi, och att få en trevlig upplevelse. Men om situationen inte förbättras kommer jag och många andra kunder att överväga att byta till andra butiker. Stormarknaden behöver verkligen ta kundernas behov och önskemål på allvar om de vill behålla oss som kunder.

Jimmy

Fråga	Rätt	Fel
1. Det fanns gott om personal i stormarknaden som kunde hjälpa Jimmy att hitta det de behövde.	☐	☐
2. Jimmy menar att stormarknaden behöver förbättra sin service, annars riskerar de att förlora kunder till konkurrerande butiker.	☐	☐

Insändare 2

Som en engagerad förälder och invånare i vår kommun är jag orolig över hur den ökade skärmtiden påverkar våra barns hälsa och utveckling. Jag tror att vi behöver en aktiv diskussion och konkreta åtgärder för att säkerställa att våra barn får en sund balans mellan teknikanvändning och fysisk aktivitet.

Det är ingen hemlighet att barn idag tillbringar alltmer tid framför skärmen, och detta påverkar deras fysiska, psykiska och sociala välbefinnande. Det är inte ovanligt att se barn som helt uppslukas av sina telefoner eller surfplattor, även när de är i sällskap av andra.

Jag anser att vi som föräldrar, lärare och beslutsfattare behöver samarbeta för att skapa en kultur där barn uppmuntras att delta i fysiska aktiviteter och socialt umgänge. Vi bör också se till att våra skolor erbjuder en meningsfull och intressant undervisning som engagerar eleverna utan att förlita sig på digitala verktyg som en krycka.

En konkret åtgärd som kommunen skulle kunna vidta är att erbjuda fler gratis sport- och fritidsaktiviteter för barn och ungdomar. Detta skulle ge dem en möjlighet att upptäcka nya intressen och utveckla sociala färdigheter, samtidigt som de får en paus från skärmen.

Jag hoppas att detta brev kan bidra till en konstruktiv debatt om hur vi kan stärka våra barns fysiska och psykiska hälsa i en alltmer digitaliserad värld. Det är vår skyldighet som vuxna att skapa en miljö där barnen kan växa och utvecklas till sin fulla potential.

Gustav

Fråga	Rätt	Fel
3. Gustav menar att skolorna bör använda mer digitala verktyg för att engagera eleverna.	☐	☐
4. Gustav föreslår att kommunen erbjuder kostnadsfria sport- och fritidsaktiviteter för barn och unga.	☐	☐

Insändare 3

Jag hade förväntat mig att min senaste flygresa från Malmö till Luleå med FlygSverige skulle bli smidig och bekymmersfri men den blev verkligen en besvikelse. Inte nog med att den var stressig, det tillkom dessutom flera oförutsedda utgifter.

Trots att jag anlände i god tid till flygplatsen drabbades jag av förseningar på grund av lång kö vid incheckningen. Ytterligare frustration uppstod när jag informerades om att mitt handbagage överskred tillåten storlek vilket medförde en extra avgift - en avgift jag inte hade informerats om vid bokningen.

Vi passagerare blev varken erbjudna dricka eller snacks, och personalen var inte speciellt serviceinriktade. Dessutom var det kallt på planet och det fanns inte några filter.

Jag uppmanar FlygSverige att förbättra sin service och öka transparensen kring sina regler och avgifter. Resenärer bör inte överraskas av extra kostnader eller otillfredsställande service. Om inga förbättringar genomförs kommer jag, och troligtvis många andra, att överväga alternativa flygbolag för framtida resor.

För mig symboliserar flygresor komfort och effektivitet, och jag förväntar mig att få valuta för pengarna.

Eva

Fråga	Rätt	Fel
5. Eva tvingades erlägga en ytterligare avgift på grund av att hennes handbagage överskred tillåten storlek.	☐	☐
6. Ombord på flyget erbjöds kostnadsfria drycker och snacks.	☐	☐
7. Eva uppfattade FlygSveriges service som tillfredsställande och tänker utan tvekan välja dem för framtida resor.	☐	☐

Insändare 4

Med detta brev önskar jag förmedla min djupa oro angående den ökande mängden plastavfall i samhället. Det får förödande konsekvenser för vår miljö och vår hälsa. Idag har vårt behov av plast och annat engångsmaterial ökat dramatiskt och det resulterar i en betydande miljömässig belastning som vi inte längre kan blunda inför.

Vi måste nu ta ett gemensamt ansvar, och noggrant överväga hur vi kan reducera vårt konsumtionsmönster av plast och undersöka mer hållbara alternativ. Jag menar att vi bör börja med oss själva och sätta oss in mer i problemet. Därefter kan vi gå vidare med att reflektera över hur vi kan ändra våra konsumtionsvanor.

En möjlighet skulle kunna vara att införa skatter och avgifter på engångsartiklar, exempelvis plastpåsar, bestick och sugrör. En sådan åtgärd skulle förhoppningsvis göra så både producenter och konsumenter skulle försöka hitta mer hållbara alternativ. Dessutom skulle kommunala myndigheter kunna försöka få lokala företag att övergå till mer miljövänliga förpackningsmaterial för att erbjuda konsumenterna.

Det är dessutom avgörande att vi som enskilda individer tar ansvar för våra egna ageranden och strävar efter att göra medvetna val för att reducera vår plastanvändning. Vi skulle kunna använda tygpåsar i stället för plastpåsar, undvika engångsartiklar och gynna de till företag som engagerar sig för en hållbar framtid.

Jag hoppas innerligt att detta brev kan bidra till att förstärka medvetenheten kring plastavfallsproblematiken och inspirera till konkreta åtgärder för att skapa en mer hållbar framtid för oss alla.

Goran

Fråga	Rätt	Fel
8. Goran nekar till att plastavfall utgör ett allvarligt hot mot miljö och hälsa.	☐	☐
9. Goran tycker att skatter och avgifter på engångsplast kan uppmuntra till sökande av hållbara alternativ.	☐	☐
10. Gorans brev syftar till att minska medvetenheten om plastavfallsproblemet.	☐	☐

Insändare 5

Vid mitt senaste besök på vårdcentralen förra veckan då jag sökte hjälp för ett besvär, som inte vill ge med sig, blev jag besviken över den långa väntetiden. Som patient hade jag förväntat mig smidig och effektiv hjälp.

Till att börja med var det svårt att komma fram per telefon för att boka en tid. Jag fick ringa många gånger innan jag ens lyckades komma till en telefonkö. Till slut fick jag kontakt med en receptionist. När jag till sist lyckades reservera en tid hos läkaren var det först två veckor framåt i tiden.

När jag väl var dags för mitt bokade besök fick jag vänta i mer än 45 minuter. Jag förstår att läkarna ibland får in akuta ärenden som kan leda till väntetider men att behöva vänta så länge som jag fick göra tycker jag är oacceptabelt.

Läkaren var dessutom stressad och jag upplevde att jag inte fick tillräckligt med tid för att kunna diskutera mina hälsoproblem. När jag gick därifrån kände jag att jag inte hade fått speciellt bra vård.

Enligt mig skulle det behövas en genomgripande förbättring av sjukvården för att säkerställa att alla patienter erhåller den hjälp de behöver och har rätt till. Det borde också vara lättare att komma fram per telefon. Vidare anser jag att läkarna skulle avsätta mer tid för varje patient.

Det är av yttersta vikt att patienterna känner att deras behov tas på allvar och att de är trygga med den vård de får. Om situationen inte förbättras riskerar vi en allt större frustration och missnöje bland patienterna, vilket i förlängningen kan leda till försämrad folkhälsa och en ökad belastning på sjukvården.

Josefin

Fråga	Rätt	Fel
11. När Josefin ringde för att boka en tid fick hon omedelbart prata med en receptionist.	☐	☐
12. Josefin kände att läkaren gav henne full uppmärksamhet och tillräckligt med tid för att diskutera sina hälsoproblem.	☐	☐
13. Josefin tror att om vården inte förbättras kommer det inte att påverka patienternas hälsa eller belastningen på vården i längden.	☐	☐

Del 2 - Porträtt

Läs texten om Astrid Lindgren och svara på frågorna. Det finns tolv frågor uppdelade i tre delar. Läs instruktionerna för varje del innan du svarar på frågorna. Frågorna kommer i kronologisk ordning i varje del.

Astrid Lindgrens tidiga liv och uppväxt

Astrid Anna Emilia Lindgren, född den 14 november 1907, tillbringade sina första formbara år i den pittoreska omgivningen av Näs gård i Vimmerby, Småland. Hennes ungdom präglades av ett liv i symbios med den lantliga omgivningen, omgärdad av ständigt grönskande ängar och skogklädda höjder. Denna nära kontakt med naturen skulle prägla Astrid i det författarskap som kom att bli synonymt med hennes namn.

I denna harmoniska, om än tidvis prövande miljö, utvecklades Lindgrens livliga fantasi. Den började slå rot, för att gradvis utvecklas till en färgstark flora av tankar och idéer. Hennes familj, särskilt hennes älskade far, Samuel August Ericsson, var en katalysator för denna kreativa process. Genom att förstå, uppmuntra och stimulera hennes inre gnista, skapades ett hem präglad av trygghet och kärlek. Denna starka, stabila grund kom att bli en ovärderlig källa till inspiration för Lindgrens framtida författarskap.

Lindgrens personliga kris och de första stegen inom författande

Astrids Lindgrens personliga omvälvning och första litterära utforskningar
Mot slutet av 1920-talet ställdes Astrid inför en omskakande, personlig kris som skulle komma att betyda en markant brytpunkt i hennes liv. I en tid då sociala konventioner var mycket strikta och oförlåtande, hamnade hon i en skandalös situation - en ung, ogift kvinna som bar på ett barn. Denna enorma utmaning ledde samtidigt till en omstart.

Det var under denna tid, när hon i sin förtvivlan tvingades till det hjärtskärande beslutet att överlämna sin son Lars till fosterhem, som Lindgren sökte sig till skrivandets tröst. Hon började föra dagbok, en skriftlig dokumentation över sina upplevelser och känslor, och att experimentera med novellformen som en terapeutisk metod för att hantera sitt inre kaos. Dessa tidiga svårigheter markerade hennes inledande steg på den litterära stigen och la grunden till hennes framtida författarskap

Astrid Lindgren - Författare till offentlig bokutgivning

Trots att Astrid Lindgren alltid uppvisat en naturlig förmåga till skriftlig framställning, och till och med triumferat i en tävling arrangerad av barnboks förlaget Rabén & Sjögren 1944, var det först när hon fyllt fyrtio, kring år 1945, som hennes formella karriär som publicerad författare tog sin början. Innan dess hade hon befunnit sig i positioner som sekreterare och senare som avdelningschef för barnlitteratur hos Rabén & Sjögren. Men det var med utgivningen av "Pippi Långstrump" som hon för första gången fick omfattande erkännande som författare.

"Pippi Långstrump", som först publicerades 1945, var banbrytande på flera sätt. Boken var inte bara ovanlig genom att den lät en stark, självständig flicka axla rollen som huvudperson, utan den ifrågasatte även de traditionella normerna och värderingarna i samhället. Pippi var inte bara modig och äventyrslysten, hon var också mycket okonventionell – en kombination som chockerade och fascinerade läsare över hela världen. Bokens omedelbara framgång gav skjuts åt Lindgrens litterära karriär.

Under de efterföljande årtiondena fortsatte Lindgren att producera flera älskade barnböcker, såsom "Mio, min Mio" (1954), "Emil i Lönneberga" (1963), "Ronja Rövardotter" (1981) och "Bröderna Lejonhjärta" (1973). Dessa böcker, som alla på ett varmt, humoristiskt och ibland allvarligt sätt skildrar barns liv och äventyr, nådde internationell bästsäljarstatus. De har översatts till över 90 olika språk och mer än 165 miljoner exemplar har sålts globalt.

Astrid Lindgren - Författare och aktivist

Astrid Lindgren var inte enbart en framstående författare, utan också en passionerad aktivist. Hon engagerade sig intensivt för barns och djurs rättigheter, vilket ofta reflekteras i hennes litterära skapelser. I hennes berättelser tar barnen ofta ställning mot orättvisor, uppvisar mod och medkänsla, och agerar rättfärdigt, trots sin ringa ålder och ibland utsatta position. Som en hängiven djurälskare visade Lindgren också starkt engagemang för djurs rättigheter. Hennes insatser på detta område ledde till betydande förändringar i svensk djurskydds-lagstiftning, framför allt genom införandet av "Lex Lindgren" 1988.

Lindgrens påverkan på barnlitteraturen

Astrid Lindgrens kanske mest bestående bidrag är det sätt på vilket hon revolutionerade barnlitteraturen. Innan Lindgren satte pennen mot pappret ansågs barnlitteratur ofta vara underlägsen vuxenlitteraturen. Lindgrens verk, med sina speciella karaktärer, komplexa intriger och sofistikerade teman, visade emellertid att barnlitteratur kan vara lika betydande och innehållsrik som något annat litterärt arbete.

Astrid Lindgren lämnade jordelivet den 28 januari 2002 i Stockholm, men hennes arv består. Hennes böcker fortsätter att läsas och älskas av både barn och vuxna över hela jorden. Hennes arbete för barns rättigheter och djurrättsaktivism lever vidare genom andra. Hennes liv och gärning tjänar som en påminnelse om berättelsens kraft, vikten av att stå upp för det man tror på, och glädjen i att finna magi i det alldagliga.

Även postumt fortsätter Astrid Lindgrens arv att utvecklas. Hennes böcker säljs fortfarande i stor skala världen över, och nya generationer av barn växer upp med karaktärer som Pippi Långstrump, Emil i Lönneberga och Ronja Rövardotter. I Sverige och många andra länder världen runt firas Astrid Lindgrens dag årligen som en hyllning till hennes bidrag till barnlitteraturen och hennes outtröttliga engagemang för barns och djurs rättigheter.

DEL A: Det finns fyra frågor och varje fråga har fyra svarsalternativ. Endast ett av alternativen är rätt, kryssa för detta.

14. Vilken inverkan hade Astrid Lindgrens uppväxt i lantlig miljö på hennes författarskap?

- A Inspirerade till berättelser om stadsbarn.
- B Påverkade hennes författarskap starkt.
- C Ledde till en önskan om att bo i en stad.
- D Inspirerade till vuxenromaner.

15. Hur använde Astrid Lindgren skrivandet under sin tidigaste kris?

- A Som en källa till inkomst.
- B Som ett terapeutiskt verktyg.
- C Som ett pedagogiskt redskap.
- D Som ett motstånd mot social stigmatisering.

16. På vilket sätt var "Pippi Långstrump" banbrytande?

- A Boken inspirerad av Lindgrens barndomsliv.
- B Utmanade traditionella normer med en självständig flicka som huvudperson.
- C Första barnboken att vinna ett vuxenlitteraturpris.
- D Första barnboken översatt till 90 språk.

17. Hur förändrade Astrid Lindgren synen på barnlitteratur?

- A Genom att göra barn till huvudpersoner i sina böcker.
- B Genom att visa att barnlitteratur kan vara lika meningsfull och kraftfull som vuxenlitteratur.
- C Genom att använda sig av rim och ramsor i sina böcker.
- D Genom att skapa en serie om samma karaktär.

DEL B: Kryssa för ett alternativ som stämmer bäst med den markerade delen av utdraget.

18. "I denna lugna och natursköna miljö började Lindgrens utvecklades fantasi att spira och expandera." **Vad menar vi med utveckling i detta sammanhang?**
- A Avslappnad
B Tråkig
C Lekfull
D Livlig
19. "Astrid Lindgrens kanske mest bestående bidrag ligger i hur hon revolutionerade synen på barnlitteratur." **Vad betyder 'revolutionerade' här?**
- A Förstörde
B Återupplivade
C Undergrävde
D Förändrade radikalt
20. "Hennes arbete på detta område bidrog till betydande förändringar i Sveriges djurskyddslagstiftning, särskilt genom införandet av "Lex Lindgren" 1988." **Vad innebär 'betydande' i denna mening?**
- A Oväntade
B Viktiga
C Mindre
D Kortsiktiga
21. "I Sverige och många andra länder runt om i världen firas Astrid Lindgrens dag årligen som en hyllning till hennes bidrag till barnlitteraturen och hennes outtröttliga engagemang för barns rättigheter och djurskydd." **Vad betyder 'hyllning' här?**
- A Kritik
B Protest
C Glömmande
D Uppskattning

DEL C: Svara kortfattat på frågorna.

22. Vilket yrke hade Astrid Lindgren före publiceringen av "Pippi Långstrump"?

Svar:

23. Vilka teman skildrar Astrid Lindgrens böcker vanligtvis?

Svar:

24. Vilken lagstiftning påverkade Astrid Lindgrens arbete med djurrättsfrågor?

Svar:

25. Vad representerar Astrid Lindgrens arv idag?

Svar:

Del 3 – Artikel

Läs miniartikeln i rutan och komplettera sammanfattningen med hjälp av ordlistan, A-G, nedan. Skriv rätt bokstav, A-G, i rutorna på ditt svarsblad.

Denna underbara uppfinning

Av alla människans otaliga skapelser, tar språket stolt första platsen. Andra uppfinningar – hjulet, jordbruk, skivat bröd – kan ha förändrat vår materiella tillvaro, men uppkomsten av språket är vad som gjorde oss till människor. I jämförelse med språket bleknar alla andra uppfinningar i betydelse, eftersom allt vi någonsin har uppnått beror på och härstammar från språket. Utan språk kunde skulle vi aldrig ha kunnat utvecklas till mer upplysta individer än djuren.

Men språket kommer inte på förstaplats bara för att det kom först utan i själva verket är det ett verktyg för ett mer kultiverat och sofistikerat samhälle. Det grundar sig dock på en enkel men genial, nämligen att: 'denna underbara uppfinning av en sammansättning av en oändlig mängd uttryck som har sin grund i tjugofem eller trettio ljud.' År 1660 beskrev de berömda franska grammatikerna, från Port-Royal-klostret nära Versailles, essensen av språk. Sedan dess har ingen hyllat storheten i språket på ett liknande sätt. Denna tribut till språket innehåller dock en paradox, nämligen att människan aldrig uppfann språket.

OBS: Detta är en översättning av ett utdrag från en text av Guy Deutscher, Random House Adult Trade Publishing Group, 2006)

Komplettera sammanfattningen:

Hjulet är en uppfinning som har haft en stor påverkan på **26.** aspekter av livet, men ingen påverkan har varit så **27.** som språkets. Språket är mycket **28.**, men består av endast ett litet antal ljud. Språket verkar vara **29.** att använda.

- A. svårt
- B. komplext
- C. original
- D. beundrat
- E. materiella
- F. lätt
- G. grundläggande

Del 4 – Lucktest

Fyll i luckorna i nedanstående meningar. Se till att ordet du skrivit passar in i sammanhanget. Skriv enbart ETT ord i varje lucka.

- NATO har ett svårt beslut att **30.** Skall de straffa Ryssland eller inte?
- När en lärare skapar en lektionsplanering för terminen måste hen ta **31.** till alla elevers kunskapsnivå.
- För att utvecklas som människa bör man **32.** på sig själv.
- Om du hade en miljon kronor, **33.** du köpa en lägenhet eller en dyr bil?
- Jag var väldigt nervös gällande hur väl jag hade presterat på körtestet. Jag kunde inte göra något **34.** att vänta och se hur det hade gått.
- Det är ibland svårt att komma **35.** med envisa personer för de är inte öppna för nya förslag eller åsikter.

Slut på testet!